

Çocukların Sosyal Davranışlarının Ninniler Açısından İncelenmesi

An Investigation of the Social Behaviors of Children in Terms of Lullabies

Emrullah DEMİR¹, Dr. Öğr. Üyesi Azmi TÜRKAN²

Öz

Bu araştırma, çocukların sosyal davranışlarının teknolojik cihaz ile dinletilen ve ebeveyn sesiyle okunan ninniler açısından farklılaşma durumunun ebeveyn ve öğretmenler aracılığıyla tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında nicel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma örneklemini Siirt ilinde okul öncesi kurumlarında eğitim gören 96 çocuk ile bu çocukların ebeveyn ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, 25 maddelik ‘‘Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu’’ ve 76 maddelik ‘‘Anaokulu ve Okul Öncesi Davranış Ölçeği’’ kullanılmıştır. Verilerin analizinde Spss 22 paket programından faydalanılmıştır. Öğretmenlerin cevaplarına göre anne karnındayken ebeveyn sesiyle veya teknolojik cihazla dinletilen ninnilerin çocukların sosyal davranışları üzerinde etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenler, çocuk doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin çocukların sosyal davranışlarında herhangi bir farklılaşmaya yol açmadığını ancak teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninnilerin ilişkisel saldırganlık boyutunda olumsuz bir durum oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Ebeveynlere göre anne karnındayken ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin sosyal etkileşim boyutunda anlamlı düzeyde olumlu bir yönde değişime neden olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında anne karnındayken çocuklara teknolojik cihazlarla dinletilen ninnilerin sosyal iletişim boyutunda anlamlı bir artış gösterdiğine dair sonuçlar da ortaya çıkmıştır. Ayrıca ebeveynlere göre, çocuk doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin çocuklarda sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık boyutlarında anlamlı düzeyde olumlu etki olduğu belirlenmiştir. Doğduktan sonra teknolojik araçla dinletilen ninnilerin ise çocukların sosyal davranışlarında herhangi bir farklılaşma meydana getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ninni, teknoloji, çocuk, sosyal davranış

Makale Türü: Araştırma

Abstract

This research aims to determine the differentiation of children's social behavior in terms of lullabies played with a technological device and read with a parent's voice through the parents and teachers. Descriptive survey model, one of the quantitative research approaches was used within the scope of the research. The research sample consists of 96 children studying in pre-school institutions in Siirt province and their parents and teachers. "Preschool Social Behavior Scale Teacher Form" with 25 items and "Kindergarten and Preschool Behavior Scale" with 76 items were used as data collection tools. Spss 22 package program was used to analyze the data. According to the answers of the teachers, it was determined that the lullabies played with the parents' voice or technological device while in the mother's womb had no effect on the social behavior of the children. In addition, teachers stated that lullabies played with the voice of the parents after birth did not cause any differentiation in the social behavior of children, but that the lullabies played through technological devices created a negative situation in the relational aggression dimension. According to the parents, it was stated that lullabies that are read with the voice of the parents while in the womb cause a significant positive change in the social interaction

*Bu çalışmanın ilk hali 22.05.2021 tarihinde Kocaeli’de düzenlenen 6. Uluslararası Marmara Sosyal Bilimler kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur / Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir, proje no: 1919B012000119

¹Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, demiremrullah@gmail.com.

²Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, azmiturkan@gmail.com.

Atıf için (to cite): Demir, E. ve Türkan, A. (2022). Çocukların sosyal davranışlarının ninniler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 87-99.

dimension. In addition, there were results showing that lullabies played to children with technological devices while in the womb showed a significant increase in the social communication dimension. In addition, the parents stated that the lullabies that are read with the voice of the parents after birth had a significant positive effect on the dimensions of social cooperation, social interaction and social independence. It was concluded that the lullabies that were played through technological devices after birth did not cause any differentiation in the social behaviors of the children.

Keywords: Lullaby, technology, child, social behavior

Paper Type: Research

Giriş

Latince bir sözcük olan eğitim; yetiştirmek, büyütmek, çocukların bakımını üstlenmek anlamında olan “Educare” sözcüğünden türetilmiştir (Yayla, 2005). Eğitim sözcüğünün karşılığı olarak ülkemizde, Osmanlıca olan “talim” ve “terbiye” sözcüklerinin kullanıldığını görmekteyiz. Bugün hala, Milli Eğitim Bakanlığının örgütlenmesi içerisinde yer alan, eğitim-öğretim konularında her türlü karar yetkisi bulunan “Eğitim-Öğretim Kurulu” yerine Osmanlıca olan “Talim ve Terbiye Kurulu” deyimini kullanılmaktadır. Eğitim sözcüğü ile kastedilen bakma, besleme, büyüme, yetiştirme olmaktadır; talim sözcüğünden kastedilen de öğrenilenlerin hayata geçirilmesi anlamını içermektedir (Yayla, 2005). Eğitimin başkaca tanımları da olmuştur. Örneğin Ertürk (1979) eğitimi; “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.” diye ifade etmektedir. Öte yandan Varış’a (1978) göre eğitim; “bireyin toplumsal yaşamında bedensel, zihinsel, duygusal, kültürel ve toplumsal gelişimini etkileyen dinamik kuvvetlerin etkileşim sürecinin ürünü”dür. Anlaşıldığı üzere eğitimin değişik tanımları ve eğitime farklı bakış açıları vardır fakat değişmeyen bir ortak payda vardır. O da “insan”dır. O halde eğitimi; insanı bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak geliştirip birey olarak topluma kazandırma süreci diye tanımlamak doğru olacaktır.

Gelişim alanlarından olan bilişsel gelişim; bireyin öğrenme, algılama, yorumlama, kodlama vb. işlevlerin yerine getirildiği gelişim alanıdır. Devinişsel gelişim; genel anlamda zihin-kas koordinasyonunun sağlandığı gelişim alanıdır (MEB, 2013). Duyuşsal alan ise daha çok duyguları barındırır (Gömlüksiz ve Kan, 2012). Bireyin duygu dünyasının (sevgi, şefkat, hoşgörü, korku, heyecan, şaşırma vb.) şekillendiği gelişim alanıdır. Bireyin duyuşsal olarak eğitilmesinde yaşadığı toplumun kültürünün benimsetilmesi elzem bir öneme sahiptir. Kültür; geçmişten bugüne kümülatif bir biçimde süre gelen değerler bütünüdür. Maddi, manevi ve milli öğeleri bulunan kültür faktörü, toplumun gelişmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Maddi kültür; toplumda yer alan, somut bir şekilde görünebilen, algılanabilen öğelerdir. Maddi kültür mimari, zanaat, yemek, giyim, el sanatları gibi toplumun somut olarak her alanda ilişki içinde olduğu öğeleri içermektedir (Sarıtaş, 2019). Milli kültür ise; yalnızca bir topluma özgü olan, maddi ve manevi öğeleri de içinde barındıran geniş bir yelpazedir. Sanattan mimariye, inanışlardan mitlere, edebiyattan coğrafyaya birçok alanı kapsayan toplumun aynası işlevini gören bir bütündür. Türk milli kültürü edebiyat alanında köklü bir geçmişe sahiptir. Destan, koşuk, sav, sagu, mani, şiir, ninni, gazel, kaside, mesnevi, öykü, roman ve daha birçok alanda ürünler vermiş ve bu ürünleri gelecek kuşaklara aktarmıştır. Bahse konu olan ninniler de milli kültür öğeleri arasındadır. Başgöz (2008) ninniyi “beşikte söylenen türküler” olarak tanımlamıştır. Uğurlu (2012), Türk Dünyasında Ninni adlı tezinde “Ninni, bebeğinin başında, onu uyutmaya çalışan anne tablosunun canlanmasına vesile olan sihirli kelimedir. Ritmik sallanma ve ezgili mırıldanma, bu kelimenin yarattığı tablonun üç boyutlu hâle gelmesini sağlar” ifadelerini kullanmıştır. Aynı çalışmada “İlk söyleyeni ortak hafızanın dehlizlerinde kaybolurken her defasında yeni bir yaratıcıyla hayat bulan ninni, insanlığın ortak türküsüdür. Bu türkünün yazıya aktarılmış en eski metni Milattan 3000 yıl önce yaşamış Abisimite isimli Sümer kraliçesinin hasta çocuğu için söylediği bir Sümer ninnisidir” bilgisi yer almaktadır (Çığ, 2002, akt. Uğurlu, 2012). Ninniler milli kültürler ile yakından ilişkilidir. Ninnilerin kültürel mirasın nesilden nesile

aktarıcı rolünün olması(Gelişli ve Yazıcı, 2016) ninnileri edebi eserler alanında ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda ninniler bir toplumun kültürel anlamda gelişimine katkılar sunabildiği için bu alanda yapılacak araştırmalar önemli görülmektedir.

Yapılan araştırmadan hareketle şu tanıma ulaşabiliriz: Ninni; genel olarak kadın anlatıcının (anne, büyükanne, abla, teyze, hala vb.) sesinden çocukların uyumasına yardımcı olması için yumuşak bir ses tonuyla okunan ezgili şiiirlerdir. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan ninniler gelecek kuşaklara aktarılacak önemli bir halk ögesidir. Ninniler çocukların dil, zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel gelişimlerine önemli yararlar sağlamaktadır. Bu yararları şöyle sıralayabiliriz: Çocuğun uyku evresine hazırlanmasına, huzursuzluğunu gidermeye, sosyalleşmesine, ritim tutma becerisini geliştirmesine yardımcı olur, anne ile çocuk arasında güven çemberi oluşmasını sağlar (Gelişli ve Yazıcı, 2016). Bunlara dayanarak ninnilerin çocuk pedagojisi açısından önemli bir yere sahip olduğu, kültürümüzün vazgeçilmez bir imgesi olduğu ve annelerin çocuklarıyla arasındaki iletişimde etkin bir kanal olabileceği anlaşılmaktadır. Ancak gelişen teknolojiyle ninni söyleme görevinin canlı bireyler yerine cansız varlıklara bıraktığı gözlemlenebilmektedir. Solmaz ve Korkusuz (2019) teknolojik yenilikler sayesinde ninni söyleyen oyuncaklara ve bebeklere özel ninniler, şarkılar ve öyküler barındıran birçok internet sayfasının bulunduğu vurgu yapmaktadır. Çocukların gelişiminde böyle büyük bir yere sahip olan ninninin günümüz şartlarında teknolojinin gelişmesiyle ağız değiştirme olasılığı artmaktadır. 19. ve 20. yüzyılda kadınlar ucuz iş gücü olarak görülmüş ve sanayileşen toplumda sermayenin ilgi odağı olmuştur. Buna nazaran 21. yüzyılda teknolojinin gelişmesi ve hizmet sektörünün gelişmesiyle birlikte bu algı kırılmış ve kadınlar çalışma hayatında avantajlı bir konuma yükselmiştir (Yorgun, 2010). Yakın bir geçmişte kadınların iş yaşamındaki yerinin ve öneminin artmasıyla birlikte artık kadınlar; doğuran, emziren, büyüten ve çocukları ile arasında köprü görevi gören ninni okumayı değil teknolojik aletler aracılığıyla dinletmeyi tercih eden, yoğun bir iş temposuna ayak uydurmaya çalışan bir konuma gelmiştir. Bu tercihin çocukların gelişimleri ve sosyal davranışları üzerindeki etkisi merak konusudur. Güneş (2010) “Ninnilerin Çocukların Dil Ve Zihinsel Gelişimine Etkisi” çalışmasında ninninin daha çok dil ve zihin gelişimine etkisi üzerinde durmuş olup çocuklara ninni dinletmenin öneminden bahsetmiştir. Kabadayı (2009) “Ninnilerin çocuğun gelişim alanlarına katkılarının içerik açıdan incelenmesi: Konya örneği” çalışmasında ninnilerin içerik yapısı üzerinde durmuştur. Yine Akyol (2014) “ Kültürel Değişme ve Teknolojinin Etkisiyle Şekillenen Günümüz Ninnileri ve Ninni Dinletme Geleneği” çalışmasında ninnilerin teknolojiden etkilenecek ağız değiştirdiğini dile getirmiştir. İlgili literatür incelendiğinde teknolojik cihazlarla ninni dinletme veya ebeveyn sesiyle ninni söyleme ile ilgili yapılan çalışma sayısının eksikliği göze çarpmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde çocukların sosyal davranışlarına etkisi ile ilgili çalışmaya rastlanmamaktadır. Ninnilerin kültürel yapının ayrılmaz bir parçası olması, ninnilerde teknolojik gelişimin etkisi ile ilgili yapılmış araştırmaların eksikliği göz önünde bulundurulduğunda bu araştırmanın amacı ninnilerin ebeveyn tarafından söylenmesi ile teknolojik bir araç aracılığıyla dinletilmesinin çocukların sosyal davranışlarına etkisinin incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıda bulunan alt problemlere yanıt aranmıştır.

- i. Anne karnındayken ebeveyn sesiyle okunan ninni ve şarkıların çocuk sosyal davranışlarında farklılık var mıdır?
- ii. Anne karnındayken teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninni ve şarkıların çocuk sosyal davranışlarında farklılık var mıdır?
- iii. Doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninni ve şarkıların çocuk sosyal davranışlarında farklılık var mıdır?
- iv. Doğduktan sonra teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninni ve şarkıların çocuk sosyal davranışlarında farklılık var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma ile ‘ninnilerin ebeveyn sesiyle okunması ile teknolojik bir araçla dinletilmesinin çocukların sosyal davranışlarına etkisi’ konusunda var olan durumu yorumlamak ve analiz etmek için betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Var olan durumu objektif bir biçimde yorumlamayı ve aktarmayı amaç edinen araştırma yaklaşımı tarama modeli olarak ifade edilir. Tarama modellerinde araştırma konusu olduğu gibi var olan koşullar çerçevesinde tanımlanmaya çalışılır. Mevcut durumun değiştirilmesi söz konusu değildir. Amaç onu bilimsel çerçevede gözlemleyip saptamaktır (Karasar, 2005).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Siirt ilinde yaşayan 3-6 yaş arası çocuklar, bu çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise Siirt ilindeki okul öncesi kurumlarında eğitim gören 96 çocuk ile bu çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında basit tesadüfi durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi durum örnekleme yönteminde evrendeki tüm unsurların örnekleme dahil olma olasılığı eşittir. Bu nedenle hesaplamalarda her elemana verilecek ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004). Araştırma kapsamında veri toplanan ebeveynlerin anne karnındayken kendi sesleriyle ninni söylemeleri ve teknolojik cihazlarla ninni dinletme durumlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların ninni söyleme sıklıkları “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

Tablo 1. Anne karnındayken ebeveynlerin kendi sesleri ile ninni söyleme ve teknolojik cihazla dinletme durumu

Değişken	Durum	N	%
Anne Karnındayken Kendi Sesiyle Dinletme	Asla-Nadiren	28	29,2
	Bazen-Sık sık	68	70,8
	Toplam	96	100,0
Anne Karnındayken Teknolojik Cihaz ile Dinletme	Asla-Nadiren	63	65,6
	Bazen-Sık sık	33	34,4
	Toplam	96	100,0

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %29,2’si anne karnındayken çocuğa kendi sesleriyle “Asla-Nadiren” ninni söylediklerini belirtmişlerdir. Buna karşın katılımcıların %70,8’i anne karnındayken çocuğa kendi sesleriyle ninni dinlettiklerini belirtmişlerdir. Tablo 1’de ailelerden %65,6’sı anne karnındayken çocuklarına teknolojik cihazlarla ninni dinletmediklerini buna karşın ailelerin %34,4’ü teknolojik cihazlarla ninni dinlettiklerini belirtmektedirler. Araştırma kapsamında veri toplanan ebeveynlerin doğduktan sonra kendi sesleriyle ninni söylemeleri ve teknolojik cihazlarla dinletilen ninniye ilişkin bilgiler aşağıdaki tablo 2’de verilmiştir. Katılımcıların ninni söyleme sıklıkları “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

Tablo 2. Doğduktan sonra ebeveynlerin kendi sesleri ile ninni söyleme ve teknolojik cihazla dinletme durumu

Değişken	Durum	N	%
Doğduktan Sonra Kendi Sesiyle Dinletme	Asla-Nadiren	6	6,3
	Bazen-Sık sık	90	93,8
	Toplam	96	100,0
Doğduktan Sonra Teknolojik Cihaz ile Dinletme	Asla-Nadiren	33	34,4
	Bazen-Sık sık	63	65,6
	Toplam	96	100,0

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların %6,3’ü doğduktan sonra çocuğa kendi sesleriyle “Asla-Nadiren” ninni söylediklerini belirtmişlerdir. Buna karşın katılımcıların %93,8’i çocuklarına doğduktan sonra bazen-sık sık ninni dinlettiklerini belirtmişlerdir. Tablo 2’de çocuklar doğduktan sonra ailelerden %34,4’ü teknolojik cihazlarla çocuklarına ninni

dinletmediklerini buna karşın %65,6'sı teknolojik cihazlarla ninni dinlettiklerini belirtmektedirler.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak araştırmacının, çocukların anne karnında ve doğduktan sonra okunan veya dinletilen ninni ve şarkıların durumunu öğrenmek amacıyla hazırladığı anket ve iki farklı ölçek kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket ile katılımcıların, çocuğun cinsiyeti, kardeş sayısı, çocuğun yaşı, anne karnındayken ve doğduktan sonra ninni söyleme ve dinletilme sıklığına ilişkin veriler elde edilmiştir. Bu ölçeklerden ilki Karakuş'un (2008) 25 maddelik "Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu" dur. Bu ölçek fiziksel saldırganlık, ilişkisel saldırganlık, olumlu sosyal davranış ve depresif duygular olmak üzere 4 boyuttan oluşmaktadır. İkincisi ise Memetali'nin (2014) geliştirdiği 76 maddelik "Anaokulu ve Okul Öncesi Davranış Ölçeği"dir. Bu ölçek Sosyal Beceri Ölçeği ve Problem Davranış Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

2.3.1. Sosyal Beceri Ölçeği:

Ölçek 34 maddeden oluşup 3 ile 6 yaş arasında bulunan çocukların sosyal becerilerini ölçmektedir. Ölçeğin sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır.

2.3.2. Problem Davranış Ölçeği:

Ölçek 42 maddeden oluşmak üzere, dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi olmak üzere 2 alt boyutu vardır.

2.4. Veri Analizi

Verilerin analizinde Spss 22 paket programından faydalanılmıştır. Verilerin analizine uygun yöntemlerin belirlenmesi için normal dağılım durumları incelenmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Verilerin analizinde ebeveynlerden ve öğretmenlerden alınan verilerin ayrı olacak şekilde betimsel analizler ve bağımsız örneklem t testi analizler yapılmıştır.

2.5. Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanabilmesi için Siirt Üniversitesi'nden 'Etik Kurul İzni (Tarih: 08.10.2020 Oturum Sayı: 69- Siirt Üniversitesi)' ve Siirt İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. İzinler alındıktan sonra ilk veriler 13/10/2020 tarihinde alınmaya başlanmıştır. 16/11/2020 tarihinde ara tatil nedeniyle veri toplama süreci durdurulmuştur. Ara tatilde MEB, Covid 19 pandemi süreci nedeniyle dönem sonuna kadar uzaktan eğitim kararı almıştır. Bundan ötürü veri toplama sürecine ara verilmiştir. 01/03/2021 tarihinde yüz yüze eğitime geçilmesiyle veriler tekrar toplanmaya başlanılmış ve veri toplama süreci tamamlanmıştır. Ölçeklerin doldurulmasında ebeveyn ve öğretmenler için gönüllülük esas kılınmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çocukların davranışlarının anne karnında ve doğduktan sonra ebeveyn sesiyle veya teknolojik cihazla dinletilmesine göre değişme durumları tespit edilmiştir.

Tablo 3'te öğretmen görüşleri doğrultusunda anne karnında ebeveyn sesiyle ninni söylenmesinin ve anne karnında teknolojik cihaz ile ninni dinletilmesinin çocukların fiziksel saldırganlık, ilişkisel saldırganlık, olumlu sosyal davranış ve depresif duygular boyutları açısından farklılaşma durumları incelenmiştir. Çocukların davranışlarında farklılaşmanın olup olmadığının tespit edilmesi için *bağımsız örneklem t-testi* kullanılmıştır.

Tablo 3. Öğretmen görüşlerine göre anne karnında söylenen veya dinletilen ninnilerin çocukların sosyal davranışlarına etkisi

Durum	Boyut	Gerçekleşme Durumu	N	\bar{x}	s.s	s.d	t	p
Anne Karnında Ebeveyn Sesiyle Dinletme	Fiziksel Saldırganlık	Asla-Nadiren	28	1,32	,47	94	,50	,62
		Bazen –Sık sık	68	1,26	,51			
	İlişkisel Saldırganlık	Asla-Nadiren	28	1,51	,57	94	,63	,53
		Bazen –Sık sık	68	1,43	,53			
	Olumlu Sosyal Davranış	Asla-Nadiren	28	3,94	,70	94	-1,02	,31
		Bazen –Sık sık	68	4,11	,79			
Depresif Duygular	Asla-Nadiren	28	2,12	,46	94	-,72	,47	
	Bazen –Sık sık	68	2,21	,57				
Anne Karnında Teknolojik Cihazla Dinletme	Fiziksel Saldırganlık	Asla-Nadiren	28	1,28	,49	94	,19	,85
		Bazen –Sık sık	68	1,26	,51			
	İlişkisel Saldırganlık	Asla-Nadiren	28	1,44	,55	94	-,04	,97
		Bazen –Sık sık	68	1,45	,54			
	Olumlu Sosyal Davranış	Asla-Nadiren	28	4,04	,77	94	-,33	,74
		Bazen –Sık sık	68	4,09	,78			
	Depresif Duygular	Asla-Nadiren	28	2,12	,56	94	-1,50	,14
		Bazen –Sık sık	68	2,29	,48			

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre anne karnında çocuklara ebeveyn sesiyle söylenen ve teknolojik cihazla dinletilen ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre boyutlar bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile öğretmenlerin gözlemine göre anne karnındayken ebeveyn sesiyle çocuklara ninni söylenip söylenmemesinin veya teknolojik bir cihazla dinletilip dinletilmemesinin çocukların davranışlarında farklılaşmaya neden olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4’te ebeveyn görüşleri doğrultusunda anne karnında ebeveyn sesiyle ninni söylenmesinin sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dış yönelim problemi ve iç yönelim problem açısından farklılaşma durumu incelenmiştir. Tablo 4’te incelenen bir diğer durum ise ebeveyn görüşleri açısından anne karnında teknolojik cihaz ile ninni dinletilmesinin çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dış yönelim problemi ve iç yönelim açısından farklılaşma durumudur. Çocukların davranışlarında farklılaşmanın olup olmadığını tespit edilmesi için *bağımsız örneklem t-testi* kullanılmıştır.

Tablo 4. Ebeveyn görüşlerine göre anne karnında söylenen veya dinletilen ninnilerin çocukların sosyal davranışlarına etkisi

Durum	Boyut	Gerçekleşme Durumu	N	\bar{x}	s.s	s.d	t	p
Anne Karnında Ebeveyn Sesiyle Okuma	Sosyal İşbirliği	Asla-Nadiren	28	2,38	,39	94	-,68	,50
		Bazen –Sık sık	68	2,44	,36			
	Sosyal etkileşim	Asla-Nadiren	28	2,43	,38	94	-3,11	,00*
		Bazen –Sık sık	68	2,64	,27			
	Sosyal bağımsızlık	Asla-Nadiren	28	2,44	,30	94	-1,67	,10
		Bazen –Sık sık	68	2,56	,32			
	Dışa yönelim problemi	Asla-Nadiren	28	,76	,38	94	-1,99	,05
		Bazen –Sık sık	68	,92	,36			
	İçe yönelim problemi	Asla-Nadiren	28	,76	,30	94	-1,41	,16
		Bazen –Sık sık	68	,88	,40			
Anne Karnında Teknolojik Cihazla Dinletme	Sosyal İşbirliği	Asla-Nadiren	63	2,37	,38	94	-2,14	,04*
		Bazen –Sık sık	33	2,54	,34			
	Sosyal etkileşim	Asla-Nadiren	63	2,53	,34	94	-,93	,06
		Bazen –Sık sık	33	2,66	,26			
	Sosyal bağımsızlık	Asla-Nadiren	63	2,52	,31	94	-,53	,60
		Bazen –Sık sık	33	2,55	,33			
	Dışa yönelim problemi	Asla-Nadiren	63	,87	,38	94	-,03	,98
		Bazen –Sık sık	33	,88	,35			
	İçe yönelim problemi	Asla-Nadiren	63	,86	,38	94	,66	,51
		Bazen –Sık sık	33	,81	,36			

Tablo 4 incelendiğinde ebeveyn görüşlerine göre anne karnında çocuklara ebeveyn sesiyle ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre sosyal işbirliği, sosyal bağımsızlık, dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi boyutları bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 4’de ebeveyn görüşlerine göre anne karnında ebeveyn sesiyle söylenen ninnilerin sosyal etkileşim boyutunda anlamlı düzeyde olumlu yönde farklılaştığı ($t(94)=-3,11$, $p<0,01$) tespit edilmiştir. Bir diğer deyişle anne karnında ebeveyn sesiyle söylenen ninnilerin çocukların sosyal etkileşimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Tablo 4 incelendiğinde ebeveyn görüşlerine göre anne karnında çocuklara teknolojik cihazlarla ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi boyutları bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 4’te ebeveyn görüşlerine göre anne karnında çocuklara teknolojik cihazlarla dinletilen ninnilerin sosyal işbirliği boyutunda anlamlı düzeyde olumlu yönde farklılaştığı ($t(94)=-2,14$, $p<0,05$) tespit edilmiştir. Bir diğer deyişle anne karnında teknolojik cihazlarla dinletilen ninniler çocukların sosyal iletişimlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Tablo 5’te öğretmen görüşleri doğrultusunda çocuk doğduktan sonra ebeveyn sesiyle ninni söylenmesinin ve teknolojik cihaz ile ninni dinletilmesinin çocukların fiziksel saldırganlık, ilişkisel saldırganlık, olumlu sosyal davranış ve depresif duygular açısından farklılaşma durumları incelenmesidir. Çocukların davranışlarında farklılaşmanın olup olmadığının tespit edilmesi için *bağımsız örneklem t-testi* kullanılmıştır.

Tablo 5. Öğretmen görüşlerine göre doğduktan sonra söylenen veya dinletilen ninnilerin çocukların sosyal ve problem davranışlarına etkisi

Durum	Boyut	Gerçekleşme Durumu	N	\bar{x}	s.s	s.d	t	p
Doğduktan Sonra Ebeveyn Sesiyle Dinletme	Fiziksel Saldırganlık	Asla-Nadiren	6	1,19	,27	94	-,41	,68
		Bazen –Sık sık	90	1,28	,51			
	İlişkisel Saldırganlık	Asla-Nadiren	6	1,33	,52	94	-,55	,58
		Bazen –Sık sık	90	1,46	,54			
	Olumlu Sosyal Davranış	Asla-Nadiren	6	3,58	,47	94	-1,59	,12
		Bazen –Sık sık	90	4,09	,78			
Depresif Duygular	Asla-Nadiren	6	2,11	,66	94	-,33	,75	
	Bazen –Sık sık	90	2,19	,53				
Doğduktan Sonra Teknolojik Cihazla Dinletme	Fiziksel Saldırganlık	Asla-Nadiren	33	1,14	,27	94	-1,95	,05
		Bazen –Sık sık	63	1,35	,57			
	İlişkisel Saldırganlık	Asla-Nadiren	33	1,21	,35	94	-3,39	,00*
		Bazen –Sık sık	63	1,58	,58			
	Olumlu Sosyal Davranış	Asla-Nadiren	33	4,17	,72	94	,96	,34
		Bazen –Sık sık	63	4,01	,79			
Depresif Duygular	Asla-Nadiren	33	2,06	,66	94	-1,60	,11	
	Bazen –Sık sık	63	2,24	,45				

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre doğduktan sonra çocuklara ebeveyn sesiyle ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre boyutlar bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile öğretmenlerin gözlemine göre doğduktan sonra ebeveyn sesiyle çocuklara ninni dinletilip dinletilmemesinin çocukların davranışlarında farklılaşmaya neden olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 5’te ayrıca öğretmenlerin bakış açısıyla doğduktan sonra çocuklara teknolojik cihaz ile ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre fiziksel saldırganlık, olumlu sosyal davranış ve depresif boyutlar bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bir diğer deyişle çocuklara doğduktan sonra hiç müzik dinletmeme veya nadiren dinletme durumu ile bazen dinletme veya sık sık dinletmenin çocukların davranışlarında bir farklılaşmaya neden olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın ilişkisel saldırganlık boyutunda çocuk davranışlarında teknolojik cihazlarla dinletilen ninnilerin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($t(94)=-3,39$; $p<,01$) bir artışa neden olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile doğduktan sonra çocuklara teknolojik cihazlarla dinletilen ninnilerin fiziksel saldırganlık açısından olumsuz bir durum oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 6’da ebeveyn görüşleri doğrultusunda doğduktan sonra ebeveyn sesiyle ninni söylenmesinin sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dış yönelim problemi ve iç yönelim problemi açısından farklılaşma durumu incelenmiştir. Tablo 6’da incelenen bir diğer durum ise ebeveyn görüşleri açısından doğduktan sonra teknolojik cihaz ile ninni dinletilmesinin çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi açısından farklılaşma durumudur. Çocukların davranışlarında farklılaşmanın olup olmadığının tespit edilmesi için *bağımsız örneklem t-testi* kullanılmıştır.

Tablo 6. Ebeveyn görüşlerine göre doğduktan sonra söylenen veya dinletilen ninnilerin çocukların sosyal ve problem davranışlarına etkisi

Durum	Boyut	Gerçekleşme Durumu	N	\bar{x}	s.s	s.d	t	p	
Doğduktan Sonra Ebeveyn Sesiyle Dinletme	Sosyal İşbirliği	Asla-Nadiren	6	2,13	,62	94	-2,06	,04*	
		Bazen –Sık sık	90	2,44	,35				
	Sosyal etkileşim	Asla-Nadiren	6	2,11	,54	94	-4,03	,00*	
		Bazen –Sık sık	90	2,61	,28				
	Sosyal bağımsızlık	Asla-Nadiren	6	2,17	,28	94	-3,02	,00*	
		Bazen –Sık sık	90	2,55	,30				
	Dışa yönelim problemi	Asla-Nadiren	6	,66	,31	94	-1,46	,15	
		Bazen –Sık sık	90	,89	,38				
	İçer yönelim problemi	Asla-Nadiren	6	,63	,26	94	-1,42	,16	
		Bazen –Sık sık	90	,86	,38				
	Doğduktan Sonra Teknolojik Cihazla Dinletme	Sosyal İşbirliği	Asla-Nadiren	33	2,33	,38	94	-1,75	,08
			Bazen –Sık sık	63	2,47	,36			
Sosyal etkileşim		Asla-Nadiren	33	2,53	,36	94	-,98	,33	
		Bazen –Sık sık	63	2,60	,29				
Sosyal bağımsızlık		Asla-Nadiren	33	2,45	,38	94	-1,72	,09	
		Bazen –Sık sık	63	2,57	,27				
Dışa yönelim problemi		Asla-Nadiren	33	,84	,43	94	-,65	,52	
		Bazen –Sık sık	63	,89	,35				
İçer yönelim problemi		Asla-Nadiren	33	,88	,43	94	,67	,50	
		Bazen –Sık sık	63	,82	,35				

Tablo 6 incelendiğinde ebeveyn görüşlerine göre doğduktan sonra çocuklara ebeveyn sesiyle ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi boyutları bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 6’da ebeveyn görüşlerine göre çocuk doğduktan sonra ebeveyn sesiyle söylenen ninnilerin sosyal işbirliği ($t(94)=-2,06$; $p<,05$), sosyal etkileşim ($t(94)=-4,03$; $p<,01$) ve sosyal bağımsızlık ($t(94)=-3,02$; $p<,01$) boyutlarında anlamlı düzeyde olumlu yönde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bir diğer ifade ile çocuklara doğduktan sonra ebeveyn sesiyle söylenen ninniler çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlıklarını olumlu yönde etkilemektedir. Tablo 6 incelendiğinde ebeveyn görüşlerine göre doğduktan sonra çocuklara teknolojik cihazlarla ninnilerin “Asla-Nadiren” ve “Bazen-Sık sık” dinletilmesi durumuna göre sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi boyutları bazında anlamlı bir farklılaşma izlenmemiştir. Başka bir deyişle çocuklar doğduktan sonra teknolojik cihazlarla dinletilen ninniler çocukların sosyal iletişimlerini ve etkileşimlerini herhangi bir yönde etkilememektedir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneri

Bu araştırmanın amacı ninnilerin ebeveyn sesiyle söylenmesi ile teknolojik bir araç aracılığıyla dinletilmesinin çocukların sosyal davranışlarına etkisini incelemektir. Bu hedef doğrultusunda anne karnındayken ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin, anne karnındayken teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninnilerin, doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin ve doğduktan sonra teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninni ve şarkıların çocuk sosyal davranışlarında farklılıklar meydana getirip getirilmediği öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre incelenmiştir.

Veriler incelendiğinde öğretmenlerin görüşüne göre anne karnındayken ebeveyn sesiyle veya teknolojik cihazla dinletilen ninnilerin çocukların sosyal davranışlarına etkisinin olmadığı sonucu çıkmıştır. Yine öğretmenlerden elde edilen bulgulara dayanarak doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin çocukların sosyal davranışlarında anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığı gözlemlenmiştir. Öğretmenlerden alınan verilere göre doğduktan sonra teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninnilerin fiziksel saldırganlık, olumlu sosyal davranış ve depresif boyutlar bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaya sebep olmadığı tespit

edilmiştir. Öte yandan ilişkisel saldırganlık boyutunda anlamlı bir düzeyde artışa neden olduğu ve ilişkisel saldırganlık bağlamında olumsuz bir durum oluşturduğu saptanmıştır. Bir diğer ifade ile teknolojinin çocukları sosyal ilişkilerinde saldırganlığa ittiği tespit edilmiştir. Mustafaoğlu ve ark. (2018) dijital teknolojinin çocukların gelişimine olumsuz etkilerini araştırdığı bir çalışmada teknolojik aletlere yakın olan çocukların çevrelerine karşı daha saldırgan ve zarar verici eylemlere başvurduğundan söz edilmiştir. Yengil ve ark. (2019) teknolojik cihazların fazlaca kullanılmasının okul öncesi dönemde olan çocukların psikososyal gelişimleri ile ilişki kurma ve sürdürme becerilerine olumsuz etki ettiğini öne sürmüştür. Bunun yanı sıra Holman ve ark. (2005) yaptığı araştırmada zamanının büyük çoğunluğunu internet ve dijital oyunlarla geçiren çocukların sosyalleşme açısından geride kaldığı ve çocuklarda saldırganlık davranışlarının arttığı tespit edilmiştir (Holman ark., 2005, akt. Ergüney, 2017). Ayrıca Zeynepoğlu Akbaş ve Dursun'un (2020) çalışmasında teknolojinin çocuklar üzerine olan birçok olumsuz etkisinden söz edilmiştir. Bunlardan bazıları; iletişim becerilerinde azalma, sosyal hayattan-okuldan-aileden uzaklaşma, kaygı durumları, öfke sorunları ile şiddet ve saldırganlık eğilimlerinin artmasıdır. Bu araştırmalar varılan sonucu destekler niteliktedir.

Ebeveyn görüşleri incelendiğinde ise anne karnındayken ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin sosyal davranışlarını etkilemediği ancak etkileşim boyutunda anlamlı düzeyde olumlu bir yönde değiştiği ve çocukların davranışlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Müziğin çocukların sosyal gelişim ve etkileşimlerine olumlu yönde etki ettiği belirtilmiştir (Atılğan, 2020). Yıldız ve Nacaklı (2016) müzikalite için gereken yeteneklerin gelişiminin anne karnında başladığını ifade etmiştir. Başka araştırmada da müzikal yeteneklerin anne rahminde gelişmeye başladığı ifade edilmiştir (Gooding ve Standley, 2011). Temmerman (2005) ev, okul ve çevrenin çocuğun müzikal eğitime olan katkısını dile getirmiştir. Soysal (2012) müziğin hamilelikten başlayarak ilkökula kadar üzerinde durulması gereken bir nokta olduğuna işaret etmiştir. Bir diğer araştırmada müziğin çocuğa çeşitli sosyal beceriler kazandırılmasında etkin bir araç olduğuna dikkat çekilirken müziğin çocukları duygusal olarak rahatlattığı ve saldırganlık, korku, güvensizlik, çekingenlik gibi olumsuz duygu ve davranışlarından kurtardığı dile getirilmiştir. Ayrıca anne karnındayken bebeğe dinlendirici müzikler dinletilmesi ve anne ile bebek arasındaki bağın kuvvetlenmesi için bebeğe ninni söylenmesi ve dinletilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Deleş ve Kaytez, 2020). Literatürde yer alan bilgiler ile araştırmada elde edilen bulguların örtüştüğü görülmekte ve tüm bu araştırmalar incelendiğinde elde edilen sonucun önemli ve dikkate değer olduğu anlaşılmaktadır.

Ebeveyn görüşlerinde diğer bir nokta ise anne karnındayken çocuklara teknolojik cihazlarla dinletilen ninnilerin sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi boyutları bazında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir etkisinin olmadığıdır. Ancak sosyal iletişim boyutunda anlamlı bir artış göstererek iletişim becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Uğurlu (2012) da çalışmasında ninnilerin iletişim boyutunu ele almış ve vurgulamıştır. Bu verilerden yola çıkarak ninnilerin sosyal iletişim boyutunda çocuklara fayda sağladığı açıkça görülmektedir. Ebeveynlerin görüşleri doğrultusunda doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin dışa yönelim problemi ve içe yönelim problemi boyutlarında anlamlı bir farklılaşmanın gözlemlenmediği buna karşın sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık boyutlarında anlamlı düzeyde olumlu yönde farklılaştığı tespit edilmiştir. Erken yaşlarda çocukların fonetik sanatlar ile yakından ilişkili olmaları kişilik gelişimi, sosyal uyum, sosyal etkileşim ve sosyal iletişim becerilerine olumlu katkılarda bulunduğu sonucuna ulaşılmış ve bu çalışmada varılan sonuç ile benzerlik göstermiştir (Atılğan, 2020). Ayrıca ebeveynlerden alınan yanıtlara göre doğduktan sonra teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninnilerin çocukların sosyal davranışlarında herhangi anlamlı bir farklılaşma meydana getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin cevaplarına göre anne karnındayken ebeveyn sesiyle veya teknolojik cihazla dinletilen ninnilerin çocukların sosyal davranışları üzerinde etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenler, çocuk doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan

ninnilerin çocukların sosyal davranışlarında herhangi bir farklılaşmaya yol açmadığını ancak teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninnilerin ilişkisel saldırganlık boyutunda olumsuz bir durum oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Ebeveynlere göre anne karnındayken ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin sosyal etkileşim boyutunda anlamlı düzeyde olumlu bir yönde değişime neden olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında anne karnındayken çocuklara teknolojik cihazlarla dinletilen ninnilerin sosyal iletişim boyutunda anlamlı bir artış gösterdiğine dair sonuçlar da ortaya çıkmıştır. Ayrıca ebeveynlere göre, çocuk doğduktan sonra ebeveyn sesiyle okunan ninnilerin çocuklarda sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık boyutlarında anlamlı düzeyde olumlu etki olduğu belirlenmiştir. Doğduktan sonra teknolojik araç aracılığıyla dinletilen ninnilerin ise çocukların sosyal davranışlarında herhangi bir farklılaşma meydana getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular dikkate alındığında, ninnilerin çocuk gelişiminde cenin döneminden başlayıp bebeklik ve ilk çocukluk döneminin sonlarına kadar önemli bir yer edindiği anlaşılmakta ve ebeveynlerin kendi sesleriyle çocuklarına ninni okumaları önerilmektedir. Çocuklara okunacak olan ninnilerin çocuğun bilişsel gelişimine destek olacak nitelikte olması önerilmektedir. Aynı zamanda çocuğun dil gelişimini hızlandırmak için tekrar eden seslemleri barındıran ninnilerin seçilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca teknolojik cihazlar ile dinletilen ninnilerin kontrollü bir şekilde sağlanması önerilmektedir. Bu araştırma kapsamında nicel yollarla veriler toplanmıştır, başka araştırmalarda nitel yöntemlerle ninnilerin çocuk gelişimine etkisi derinlemesine tespit edilebilir. Ninnilerin çocukların gelişimine etsinin incelenebileceği uzun süreli karma desende boylamsal çalışmalar ile önemli bulgular elde edilebilir.

Kaynakça

- Akyol, P. K. (2014). Kültürel değişme ve teknolojinin etkisiyle şekillenen günümüz ninnileri ve ninni dinletme geleneği. *Bilig*, 18(69), 127-142.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asil Yayın.
- Başgöz, İ. (2008). *Türkü*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Çaparlar, C. Ö., & Dönmez, A. (2016). Bilimsel araştırma nedir, nasıl yapılır? *Turk J Anaesthesiol Reanim*, 44(4), 212-8.
- Çığ, M. İ. (2002). *Ortadoğu Uygarlık Mirası*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Deleş, B., & Kaytez, N.(2020). Çocuk gelişiminde müziğin yeri ve önemi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 133-142.
- Ergüney, M. (2017). İnternetin okul öncesi dönemdeki çocuklar üzerindeki etkileri hakkında bir araştırma. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 1917-1938.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Yelkenteppe Yayınları, Ankara.
- Gelişli, Y., & Yazıcı, E. (2016). Ninniler ve çocuk eğitimindeki önemi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Gooding, L., & Standley, J. M. (2011). Musical development and learning characteristics of students: A compilation of key points from the research literature organized by age. Update: Applications of Research in Music Education, 30(1), 32-45.
- Gömlüksız, M. N., & Kan, A. Ü. (2012). *Eğitimde duyuşsal boyut ve duyuşsal öğrenme*. *Electronic Turkish Studies*, 7(1).
- Güneş, F. (2010). Ninnilerin çocukların dil ve zihinsel gelişimine etkisi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 27-38.

- Holman JP, Hansen CE, Cochian ME, Lindsey CR. Liar, (2005) Internet faking but not frequency of use affect social skills, self-esteem, social anxiety, and aggression, *Cyber Psychol Behav*;8(1), 1-6.
- Kabadayı, A. (2009). Ninnilerin çocuğun gelişim alanlarına katkılarının içerik açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 276-289.
- Karakuş, A. (2008).*Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu'nun Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (17. Baskı). Ankara: Nobel yayın dağıtım, 81-83.
- Korkusuz, G. & Solmaz, E. (2019). Alaşehir yöresi ninnileri üzerine bir değerlendirme. *Folklor Akademi Dergisi*, 2 (2) , 294-310.
- Kumtepe, G. (2015), *Ninninin Çocuk Gelişimindeki Yeri ve Müzikal Öğeleri Açısından İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi)., Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Mehmetali, S. (2014). *Batı Trakya Örneğinde Okul Öncesi ve Anaokulu Davranış Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması*, (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi).,Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Milli Eğitim Bakanlığı, M.E.B. (2013). Çocuk gelişimi ve eğitimi psikomotor gelişim. *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*, Ankara, 3-18.
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z., & Özdinçler, A. R. (2018). Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 1-21.
- Sarıtaş, S. (2019). Halkbiliminde maddi kültüre teorik ve metodolojik yaklaşımlar. *Milli Folklor*, 16(122), 29-40.
- Soysal, F.(2012) Erken çocukluk dönemi müzik eğitimi. *International Journal of Social Science* 5(3), 205-221.
- Sökezoğlu Atılğan, D . (2020). Müzik eğitiminin çeşitli boyutlarda çocuk gelişimine olan etkileri. *Sanat ve Tasarım Dergisi* 10 (1) , 120-136 . DOI: 10.20488/sanattasarim.830732
- Temmerman, N. (2005). Children's participation in music: Connecting the cultural contexts – an Australian perspective. *British Journal of Music Education*, 22(2), 113-123.
- Uğurlu, E. (2012).*Türk dünyasında ninni*. (Yayınlanmamış doktora tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yengil, E., Güner, P. D., & Topakkaya, Ö. K. (2019). Okul öncesi çocuklarda ve ebeveynlerinde teknolojik cihaz kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Dergisi*, 10(36), 14-19.
- Yıldız, G., & Nacakçı, Z. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının müziksel gelişim özellikleri: bir literatür derlemesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 38-45.
- Yorgun, S. (2010). Sömürü, koruma ve pozitif ayrımcılıktan çalışma hayatının egemen gücü olmaya doğru kadınlar: 21. yüzyıl ve pembeleşen çalışma hayatı. *Sosyoekonomi*, 11(11).
- Zeybekoğlu Akbaş, Ö. & Dursun, C. (2020). Teknolojinin aileye etkisi: değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları. *Turkish Studies - Social*, 15(4), 2245-2265. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.43395>

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Siirt Üniversitesi Etik Kurulu

Tarih: 08.10.2020

No: 69

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : %70

2. yazar katkı oranı : %30

Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir, proje no: 1919B012000119